

ШТА ЈЕ ШТЕДЊА?

Штедња представља депоновање новца у банци уз одређени принос у виду камате. Банка може располагати депонованим новцем, али је обавезна да га врати према условима уговора.

ВРСТЕ ШТЕДЊЕ:

Штедња по виђењу - овај облик штедње често се зове и „а виста“ штедња, и представља могућност вишекратног узастопног депоновања новца уз истовремену сталну могућност приступа и располагања новцем од стране депонента.

Слободна штедња - овај облик штедње подразумијева орочење средстава, с тим да се депонована средства могу користити, уз услов да одређени минимални износ средстава увијек мора да остане депонован на штедном рачуну до краја периода орочења.

Орочена штедња - подразумијева депоновање новца без могућности кориштења средстава на одређени временски период (период орочења). И поред одрицања од права кориштења новца на одређени период, у правилу је могуће и отказивање орочења, у којем случају је најчешћа уговорена посљедица исплата камата по мањој уговореној стопи (за "а виста" штедњу и слично).

Рентна штедња - овај облик штедње подразумијева орочење средстава на одређено вријеме, уз могућност исплате уговорених камата унапријед. Камата може да се исплаћује мјесечно, тромјесечно или у другом уговореном року.

Прије уговарања штедње, увијек провјерите висину камате, посљедице отказивања уговора, ограничења у располагању, рокове и начине исплате камате на депозит.

КАКО МОГУ КОНТАКТИРАТИ ОМБУДСМАНА ЗА БАНКАРСКИ СИСТЕМ РС?

Обавјештења, приговоре и захтјеве Омбудсману за банкарски систем РС можете упутити на адресу:

Агенција за банкарство Републике Српске

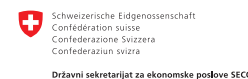
Васе Пелагића бр.11а, 78 000 Бања Лука, Босна и Херцеговина

Телефон: +387 51 224 079; + 387 51 220 068;

Факс: +387 51 218 029

E-Mail: office@abrs.ba

У партнерству са:

Državni sekretariat za ekonomske poslove SECO

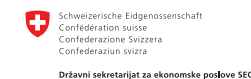
ФИНАНСИЈСКИ ПРОИЗВОДИ И УСЛУГЕ ШТА ТРЕБАТЕ ЗНАТИ

ШТА ЈЕ КРЕДИТ?

Кредит је одређени износ новца који је финансијска организација банкарског система (банка, микрокредитна организација) ставила на располагање кориснику (дужнику) на одређено вријеме, а корисник је обавезан да организацији плаћа камату за то вријеме и да добијени износ новца врати на начин како је то уговорено.

Давањем кредита могу се бавити само финансијске организације, које су за то законом овлаштене, које су за то добиле дозволу и под надзором Агенције за банкарство.

У партнерству са:

Državni sekretariat za ekonomske poslove SECO

ВРСТЕ КРЕДИТА:

Ненамјенски/готовински кредити – немају унапријед утврђену намјену и корисник самостално одлучује о коришћењу средстава. Најчешће се јављају у виду готовинских кредита, дозвољеног прекорачења по текућем рачуну, кредитне картице итд. Одобравање ненамјенских кредита је ограничено, те се не могу одобрити у износу већем од 50.000,00 КМ и са роком отплате дужем од 10 (десет) година.

Замјенски кредит – има сврху отплате већ постојећих кредита који у том случају престају исплатом из средстава замјенског кредита.

Намјенски кредити – имају унапријед утврђену намјену и не могу се користити изван уговореног оквира. Најчешће се јављају у виду стамбених кредита, студентских кредита, кредита за куповину опреме, моторних возила, итд.

ЕФЕКТИВНА КАМАТНА СТОПА:

Укупна цијена кредита се исказује кроз ефективну годишњу каматну стопу (ЕКС) која укључује укупне трошкове кредита, тј. све камате, накнаде, порезе и све друге трошкове који су повезани са одобравањем и коришћењем кредита и које корисник плаћа. Ефективна каматна стопа мора бити јасно исказана уочљива у промотивној или другој кредитној документацији. ЕКС је наважнији показатељ за поређење исплативости понуда различитих давалаца кредита.

НОМИНАЛНА КАМАТНА СТОПА + НАКНАДЕ + ТРОШКОВИ = ЕФЕКТИВНА КАМАТНА СТОПА (ЕКС)

ПРОМЈЕНА КАМАТНЕ СТОПЕ:

Промјенљивост износа камате у току отплате кредита посебно зависи од тога да ли сте уговорили примјену промјенљиве или фиксне каматне стопе за обрачун камата. Карактеристика **фиксне номиналне каматне стопе** јесте да она по свом износу остаје непромјенљива током уговореног периода. **Промјенљива номинална каматна стопа**, за разлику од фиксне, се мијења по износу у току трајања уговора у зависности од промјене вриједности уговорених (промјенљивих) елемената који се званично објављују (нпр. Еурибор, Либор, индекс потрошачких цијена). **Комбинована номинална каматна стопа** је она када је одређени период отплате каматна стопа фиксна (непромјенљива), а за други одређени период отплате промјенљива.

Код кредита одобрених у великим износима и са дужим роком отплате, уговарање промјенљиве каматне стопе може бити ризично због могућности повећавања износа обавеза уколико дође до пораста вриједности уговорених промјенљивих елемената каматне стопе.

ВАЛУТНИ РИЗИК:

Организације банкарског система могу одобравати кредите индексиране у инострану валуту или тзв. кредите са валутном клаузулом. Код кредита са валутном клаузулом износ одобреног кредита се веже уз вриједност курса одређене стране валуте, али се плаћање по том кредиту врши у домаћој валути (конвертибилна марка) и то према курсу стране валуте који важи у тренутку плаћања. Промјеном курса валуте (валутни ризик) у којој је индексиран кредит, може доћи до повећања износа рате или анuitета, односно укупног износа одобреног кредита што корисници посебно морају имати у виду прије закључења уговора. Према важећим прописима (законом прописан курс КМ - Евро), у нашој земљи је валутни ризик најмањи код кредита који су индексирани у еврима.

ШТА СУ ПЛАТНЕ КАРТИЦЕ?

Картице су платни инструмент који омогућава лакше кориштење готовог новца (подизање на банкоматима), плаћање роба и услуга на продајним мјестима (кориштењем ПОС терминала), плаћање путем интернета и итд.

ВРСТЕ ПЛАТНИХ КАРТИЦА:

Дебитне картице – најчешће се издају уз отварање текућег или трансакционог рачуна и омогућавају вам подизање готовине на банкоматима или плаћање роба и услуга до износа који вам је расположив на рачуну. Уколико сте уговорили са банком дозвољено прекорачење по рачуну, износ прекорачења такође се укључује у расположиви износ.

Кредитне картице – омогућавају вам одгођено плаћање роба и услуга или подизање готовине до износа кредитног лимита који вам је банка претходно одобрила на основу закљученог уговора о коришћењу картице у писаној форми.

Постоје различити модели кредитних картица:

- Картица која омогућава куповину на рате (12, 24, и више једнаких рата);
- Картица која омогућава куповину са одложеном плаћањем (цјелокупни утрошени износ долази на наплату наредног мјесеца);
- Картице по којима плаћате уговорени проценат од утрошених средстава и дио уговорене камате једном у току мјесеца.

Прије уговарања коришћења картице, потребно је да се упознате са врстом картице и начином на који се картица користи, са каматним стопама и начином обрачуна, трошковима и накнадама и интервалима у којима се они наплаћују.

Сигурност/мјере сигурности:

При обављању плаћања или подизању готовине потребно је водити рачуна о сигурности Ваше картице те на тај начин умањити ризик од злоупотребе картице:

- **ПИН** (лични идентификациони број) знате само Ви, запамтите га и чувајте одвојено од картице.
- **Чувајте своју картицу**, не уступајте је на употребу другим лицима и држите је у видокругу при сваком обављању трансакције.
- **Запишите и чувајте контакт бројеве Ваше банке** на које можете пријавити губитак/крађу картице.
- **Редовно провјеравајте изводе, емаил или смс поруке** које вам банка доставља, и уколико препознате сумњиве трансакције одмах контактирајте своју банку.
- **Провјерите код банке** да ли са Вашом картицом можете вршити плаћања путем интернета, које мјере опреза треба да предузмете и који су ризици таквог плаћања.
- **У случају губитка, крађе или било које сумњиве активности** са Вашом картицом, одмах пријавите догађај банци која вам је издала картицу и захтјевајте блокаду картице. Пријаву истовремено извршите и код надлежних истражних органа, полиције.
- **Као корисник не носите посљедице** неовлаштене злоупотребе Ваше картице уколико сте се придржавали прописаних услова о кориштењу платне картице.
- **Само ПИН или Ваш својеручни потпис**, односно унос других сигурносних елемената представљају Ваше одобрење за извршење одређене трансакције.

